

Из разказа „Позорът”

Когато дългият ми полет бе отменен поради неизправност на самолета и бе заменен с два по-къси, трудно можех да си представя странната история, която щях да изживея и след това да разкажа. Тогава просто почувствах пропиваща тялото ми умора, обтягаща болка от недоспиване в слепоочията; и нищо – нито възможността да ношувам в луксозен летищен хотел, нито дори обещанието, че ще пътувам в бизнес класа по време на втория полет – не можеше да ме утеши, че губя ден приятно безвреме, което щях да прекарам с приятелите си у дома. Исках да се оплача някому, не – да го наругая или да се сбия, но нямаше с кого, нямаше всъщност и как, не и при тези мерки за сигурност и постоянното наблюдение. Ще пропусна безсънния полет, прекаран в обкръжението на гръмогласни тригодишни тризнаци, отпускащата нощ в уютна хотелска стая, унижителните проверки – те нямаше как да имат въздействие върху епизода, който преживях по време на втория полет. Той всъщност бе по-късият и пътниците го ползваха предимно за връзка с дестинацията, към която пътувах и аз и която бе мой дом. За да ме настанят, служителите от самолетната компания бяха принудени да ми предложат пространството за избрани, зад завеските – на мен, бедния учен, облечен с протрити джинси и с евтина риза. Смутено заех отредената ми седалка – далеч по-широка и по-удобна от сбутаните в задната част на корпуса, надзърнах през стъклото към пистата и умислено се загледах в тънките бели накъсани ивици. Унесът ми беше прекъснат от мъж в безукорно елегантен костюм, който зае мястото си до мен и ме поздрави с усмивка и ненаатрапваща се учтивост. Стори ми се бегло познат, но откъде – не можех да кажа; дали не се бъркам? Толкова рекламни и филмови кадри и толкова страници на списания възпроизвеждаха вездесъщия образ на красив, поддържан, усмихнат и успял мъж – всъщност рядък тип извън тях – и не знаех дали господинът до мен бе един от тези, които съм виждал там, или дотолкова слят с лицата им, че не бих могъл да го отлича. Не ми се бе случвало често да срещам подобни хора, което ме накара да се представя с чуждо име, по-подобаващо, сметнах, на пътник в първа класа; и все пак се чувствах неловко в своето семпло облекло и със скромните си възможности – като натрапник на трапезата на величавите божества от Олимп. Спътникът ми обаче явно не ме възприемаше по същия начин, защото сам поде разговор за това колко досадни са инструкциите за затягане на коланите, наблюдавайки симпатичната стюардеса, която нагледно показваше как да ги обтегнем за собствена безопасност. Докато разменяхме подобни безсмислени фрази, самолетът набра скорост, отлепи се от земята и започна изкачването си, обратнопропорционално на моето кръвно налягане. Събеседникът ми явно не обичаше да пътува в тишина, защото продължаваше да празнослови, задавайки въпроси за очевидни неща. Когато счетох за любезно да му върна един от въпросите – откъде всъщност се връща с този свързващ полет, – той отвърна, че лети от Япония. Без да се замислям особено, тъй като досадното главоболие заемаше по-голямата част от вниманието ми, отбелязах:

– Далечна командировка?

Той ме погледна безучастно и с равен тон отговори:

– Не бях там по работа. Отидох в Япония, за да се самоубия.

Не знаех какво да кажа. Помислих си, че това може да е шега, но той би трябвало да има

прекалено странно чувство за хумор, за да пробва подобна подигравка с някого, когото познава от десет минути. Ако, каквото усещане имах, това не бе неловък опит да се шегува, какво тогава го накара да сподели това с мен? Просто изчаках секунди, които ми се сториха часове. Най-сетне той продължи:

– Виждате ли, Йожен – именно с това име бях се представил, – изправен съм пред позор. Отидох в Япония да умра, но се случи нещо, което ме възпря; нещо, което не мога никому да разкажа, а така силно искам! Още като ви видях, осъзнах колко щастлива случайност е това – истински, нормален, непринуден човек в първа класа; някой, на когото мога да разкажа историята си! Знам, че се натрапвам и изглеждам безумно, но бихте ли ме изслушали? Надявам се да съм събудил вашето любопитство и обещавам, няма да ви е скучно. Мъжът наистина ме беше заинтригувал. Мислите ми нахлуваха прекалено бързо, затова просто кимнах и зададох първия въпрос, който ми хрумна:

– Защо в Япония?

– Добър въпрос. „Защото е далеч“ не ви звучи правдоподобно, нали? И не е вярно, или поне не изцяло. Всъщност идеята покълна преди няколко месеца, когато случайно попаднах на странен документален филм за самоубийствата в Япония. Тогава и през ум не ми мина, че сам ще искам да сложа край на живота си в тази страна. Но когато косъмът, на който висеше дамоклевият меч на позора, се скъса, незабавно се сетих за това пленително място и още на същия ден се отправих натам.

Спътникът ми замълча за секунди, колебаейки се как точно да продължи.

– Виждате ли – продължи той, – ставаше дума не просто за Япония, а за една странна местност – необикновена гора в подножието на върха Фуджи, която се казва Аокигахара и привлича самоубийци като магнит. Макар и да звучи невероятно, ролята на граница, на портал между живота и смъртта напълно съответства на това фантастично място. Вече споменах, че гората е твърде особена. Фуджи, всъщност вулкан, преди повече от хилядолетие изригнал яростно и залял местността с лава. В следващите векове там поникнали с изключителна гъстота високи вечнозелени дървета, които се извисяват и днес. От върха на планината гората, казват, приличала на спокойно носещи се води; затова и сред хората е известна като Джукай – „море от дървета“.

Но това не е най-странното – оживи се мъжът, – изригването на вулкана има една много по-важна последица. Поради вулканичната почва там няма развита растителност и почти никаква фауна. Дърветата, лишеите и случайните насекоми са единствените форми на живот; рядко в небето се забелязва някоя плаха птица от съседните местности. Досещате ли се, Йожен, колко безкрайно тихо е там? Властващото спокойствие е по-съвършено откъдето и да било; невъобразимо е да си в тази дива гора, без да чуваш нищо освен тихия шепот на планинския вятър във висините. Когато погледна назад, всичко това ми се струва все по-нереално и все повече мисля, че съм бил в Чистилището.

Именно това сублимно спокойствие – тази идеална тишина – е причината гората да привлича към себе си самоубийците. Виждате ли, всъщност самоубиецът не е човекът, който е твърдо решен да приключи със себе си – ако някой окончателно е взел такова решение, той на място си пръска мозъка или се хвърля от първата сграда. Така че това е, да кажем, труп. Самоубиец е този, който има сериозни колебания за своето съществуване; който играе на вѐжето на живота със сериозен риск да пропадне, ако щете. Аокигахара дава на

самоубийците спокойствие и време за вглъбяване в себе си – ден, седмица, месец, без значение; така или иначе, там времето не тече както другаде, – в което те окончателно да вземат решение за съдбата си.

В близкото село – продължи след кратка пауза той – има и ангели, и демони. Наред с последователите на разни религии, които се опитват да утешават на елементарен английски, бродят и тези, които изстискват облаци от самоубийците. Човечета с угодническа усмивка, които предлагат брошури със саморъчно направени карти на гората – впрочем съвсем безполезни: поради особения магнетизъм на вулканичната скала компасите не работят, – палатки и спални чували, провизии, въжета, сънотворни, отрова, оръжие. От един подобен лешояд се сдобих с всичко необходимо за своето пътешествие, както и със старомоден револвер. Но най-важни бяха лентите.

Знаете ли, поради необичайната гъстота на дърветата в Аокигахара всъщност няма пътеки – това са десетки квадратни километри дива гора – и е изключително лесно да се изгубиш. Затова всеки, който влиза, за да търси отговор на въпроса за собственото си съществуване, носи дебела ролка найлонова лента, която връзва на дърво на входа и която следи неговия път в гората. Ако човекът се откаже от намеренията си, проследява нишката и се връща обратно. Напомня ви за нещо, нали? Макар японците да не са добре запознати с гръцката митология, приликата с преданието за Тезей и Минотавъра е очевидна. Тезей връзва лентата на входа на лабиринта и тръгва да търси Минотавъра, за да го срази. Само че за разлика от мита тук Минотавърът е в самия теб, а Джукай е спускане в мрачния лабиринт на душата ти.

В този миг необикновеният разказ на моя спътник бе прекъснат от симпатичната стюардеса, която с горещ чайник в ръка и с витринна усмивка се обърна към двама ни с неизменното „Кафе, чай?“. Последва обилен обяд, подбран от богато меню – префинените наименования напълно съответстваха на ястията, така различни от моите хранителни навици, – отлежал джестив, чиито достойнства не бях дорасъл да оценя, и топящ се десерт. По време на въздушния ритуал мъжът отвърщаше с усмивка на стюардесата при всяко поднасяне и при всяко прибиране на остатъците. Замислих се колко естествено му се удава това, колко механично учтиви са мимиките му и в този момент ми просветна, че бях виждал този човек точно така – да се усмихва. Мъчех се да се сетя откъде ми беше познат и кой всъщност бе той, но напразно. Интересът ми към странната му история обаче бе посилен, така че се въздържах от въпроса за самоличността му и изчаках да продължи след десерта.

– И така – поде отново историята си той, – вързах сребрилата лента на дърво в началото на гората, изключих мобилния си телефон и бавно, без посока навлязох в дебрите на Джукай и на своите страхове. Почти веднага изгубих представа за времето – като погледнах часовника си, разбихах, че са изминали часове, без изобщо да ги усетя. Вървах, докато слънцето залезе, и едва тогава избрах къде да опъна палатката. Понякога срещам табели, които на полуграмотен английски ме приканваха да размисля – като че не правех точно това – и посочваха номер за спешен съвет. Мислех си колко излишни, чужди бяха те тук, в Чистилището.

След като направих своя импровизиран бивак, се приготвих за сън. Докато се унасях, гле-

дах сребрилата лента, която блещукаше на лунната светлина като слузеста следа на охлюв. Ако съм имал надежди освободеното подсъзнание да ми подскаже насън верния път, то те бяха се пропилили – в трите нощи, които прекарах в Аокигахара, спях като твърдата вулканична скала, върху която бях разстлал своя чувал, и нито за миг сънят ми не излезе от безпределната чернота.

Опитвах се да стигна до някакъв смисъл на съществуването си след позора – продължи своята изповед спътникът ми, – но се оказвах в затворена стая без врати, без прозорци, без процеп за лъч светлина. Мислех си как ще изгубя всичко, как жена ми никога няма да ми прости, как децата ми ще се извържат от срам всеки път, когато някой спомене за баща им; как няма да имам нови познанства и как старите ми приятели – дори тези от детството ми – ще се отвърнат с погнуса от мен. Не стигах до отговор, нито до друг избор. Едно по едно в ума ми изникваха имена на роднини, на близки и далечни приятели, на мимолетни познати. Като листчетата на крехко цвете те падаха, отвратени от моя позор. Преобръщах възможностите да отида далеч, безкрайно далеч, където никой не е чувал за мен или за страната ми. Съставих списък от тези места; дори мислех, че е възможно да остана в някое затънтено село в Япония. Прекарах около ден, градейки фантазия, в която започвам на чисто в екзотична страна, прекарвам години в учене на езика и в приобщаване към културата ѝ, тоест живея. Но след това ясно си дадох сметка, че навсякъде, където съм бил напоследък – досещате се, налага се да посещавам далечни места, – съвременното рязко е сринало романтичната ми представа за екзотични страни. Съжалих, че не живея десетилетия по-рано, когато аз, животът и моят позор няма да са електронно достъпни за всеки довчерашен абориген; когато щях да мога с фалшиви книжа да се кача на отвлечен кораб, да достигна далечен остров и да съградя личността си наново. Знаех обаче, че тази фантазия от години вече бе единствено материал за блудкави романи и филми.

Прекарвах дните в гората в разходки; разсъждавах по-ясно, докато крача. Понякога по неутъпканите пусти пътеки забелязвах и други ленти освен моята. Винаги потръпвах, когато ги видех; има нещо свръхестествено в тези преплитащи се жизнени нишки, в тези органични следи; също като охлювите самоубийците ги отделят от себе си, докато стигнат до края – независимо дали това е Джукай, или продължилите години живот след това. Пред погледа ми се явяваше всяка трагедия, оставила диря, а откакто излязох от гората, си представям всеки, когото видя – дори и вас! – да тегли подобна лента. Какво са животите ни, ако не криви нишки, втъкани в несъвършеното вселенско платно?